

Lemhényi Hankó László

(Megyaszó, 1910. június 25. – Nyíregyháza, 1969. március 14.) ének-zene tanár

Édesapja Hankó Adorján a falu megbecsült református kántortanítója, akiről így ír tanítóképzős korában. „Földi vagyont nem szerzett, de vagyonnal felérő lelki nyugalmat igen. Mindent megtett, amit tehetett hazája, egyháza, népe és családja érdekében. Én magam is ilyen akarok lenni, mert nézetem szerint, éppen a mostani időkben van legnagyobb szükség az ilyen emberekre.”

Számtalan gyerekkori emlék fűzte Megyaszóhoz. A zeneszeretetét is innen örökölte, amellyel eljegyezte egész életét. Mint kisgyerek, a falusi csordástól tanulta meg a trombitálást. A megyaszói négy elemi iskolából Sáropatakra gimnáziumba került, ahol a negyedik év után a Református Tanítóképző öt osztályát is elvégezte. Már tanítóképzős korában nagy érdeklődéssel fordult a zeneszerzés felé. Harmadikos, amikor az önképzőkörön egy orgona prelúdiumát adták elő. 1935-ben a Zenei Közlönyben nyomtatásban megjelent a vegyeskari népdalfeldolgozása. Ettől kezdve dalpályázatokon több díjat is nyert.

Mint elemi iskolai helyettes tanító helyezkedett el a megyaszói iskolában, ahol a katonai szolgálatra bevonult bátyját helyettesítette iskolai és népnevelő munkájában. Férfi és vegyes énekkarával, rézfúvós zenekarával és színjátszó csoportjával bejárta a környékbeli falvakat. Megalakította a megyaszói atléta- és futballcsapatot. Népdalokat gyűjtött.

Zoltán bátyja katonaságtól történt leszerelése miatt új munkahely után kellett néznie, ezért Megyaszó község előljáróságától kapott (akkor még az adta ki) erkölcsi bizonyítvánnyal és trombitájával a hónap alatt 1935 nyarán eljött a Szabolcs megyei Szentmihályra, ahol a megüresedett református tanítói állásra pályázatot hirdettek.

A büdszentmihályi református egyház presbitériumának 1935. november 15-én tartott gyűlésében Hankó Lászlót megválasztott tanítónak jelentette ki, „aki oklevele mellett kántorképesítő oklevéllel rendelkezik, amely körülmény egyházunknál nagy jelentőségű, hogy a levante zenekart is vezetni tudja”.

1935. november 15-től szórta tudásának, szeretetének sugarait kicsinyekre és nagyokra egyaránt, a község pedig kitárta előtte szívét és befogadta.

Itt találta meg emberi boldogságát, élete társát Balázs Gabriella tanítónőben, akivel 32 évi boldog házasesetet élt. Szívének jóságát és áradó szeretetét vele és két gyerekén (László és András) kívül megosztotta nemcsak testvéreivel, rokonaival, hanem szinte minden tanítványával. Közben – mint aktív sportoló – focizott a helyi csapatban, a B.T.K.-ban (Büdszentmihályi Torna Klub).

1937-ben megalakította a helyi méhész szakcsoportot, melynek egészségügyi felelőse és haláláig elnöke. Korábban a Méhészkönyvtár, majd a Méhészeti című újságban szacikket publikált. 1968 novemberében megjelent cikkére az ország minden részéről hozzáérkezett több mint 100 levelet a kórházban, betegágyán válaszolta meg, majd midőn már erejéből nem futotta, úgy diktálta le Zoltán bátyjának. Életének utolsó percéig ízig-vérig méhész maradt.

A 30-as évek politikai forrongásai, a fegyverkezési hajsza, a háborúra való készülődés őt sem kerülte ki. A Tanítóképző elvégzése után bevitték sorkatonának. 1938-tól kezdve szinte minden katonai megmozdulásnál behívták tartalékos szolgálatra. '41-ben emlékérmét kapott Erdély felszabadulásakor.

Sebesülése után együtt a család 1943-ban.

A II. világháború vérzivatarait mint tartalékos hadnagy a 12. honvéd gyalogezred kötelékében küzdte végig a Don menti harcokban. '42. január 13-án a csucsjei szovjet áttörés előtt egy nappal comblövéssel sebesült, hadikórházba, majd haza került.

Gyógyulása után 1944 májusában a galíciai harcok során ismét megsebesült. A doni és kolomeai fronton tanúsított bátor magatartásáért Horthy Miklós kormányzó a csapattestnél adományozható legmagasabb kitüntetéssel, Signum Laudissal tüntette ki, melyet a 36. sz. Honvédségi Közlönyben 1944. augusztus 23-án tettek közzé. 1945. április 30-án Greifswaldnál esett hadifogságba a háború befejezése előtt 8 nappal. A minszki repülőtér építkezésén dolgoztak, majd sikertelen szökési kísérlet miatt büntetőlágerbe került a Sztalino (ma Donyeck) melletti szénbányába. Később Csisztyakovóban az orosz muzsikoknál lakott és a kolhozban dolgozott. A háború és hadifogság idején több mint 40 kiadatlan verset írt.

1948. október 27-én szabadult fogságából, s a felülvizsgáló és 117. sz. létszámcsökkentő bizottság közszolgálatban megtartandónak jelölte.

Október 28-án jelentkezett az iskolában a munka felvételére. November 15-én munkába állt, új hittel és lelkesedéssel látott az alkotó munkához. Nagy szeretettel szervezte és országos hírűvé fejlesztette az iskola gyermekkórusát olyannyira, hogy az énekkar 45 fővel felutazott Budapestre, a Stúdióban több számát felvették. 1950. augusztus 20-án a Kossuth rádió 17h 10 perckor kezdődő „Dalol a magyar ifjúság” című műsorában felcsendült a búdszentmihályi gyerekek éneke, vezényel: Hankó László. Ezután augusztus 27-én, szeptember 4-én, majd '51-ben négyszer, '52-ben egyszer, '53-ban kétszer volt hallható a felvett négy szám valamelyike. Minden évben kiemelkedő sikerrel szerepelt az énekkar mind a községi, járási, mind a megyei kulturális rendezvényeken.

1952-ben az MDP politikai programja a párt tömegszervezetté alakítása volt. A pedagógusok %-os arányban kevesen voltak párttagok, ezért egy nagyfokú szervezést hajtottak végre, s igazgatói nyomással Édesapámnak is kezébe nyomták a „Tagjelöltfelvétel kérelmi lap”-ot. Két kollégája ajánlotta, az igazgató és párttitkár javasolta. Tagfelvételi

kérelmét elutasították. Ez az elutasítás kiváló alapot adott arra, hogy bármilyen jellegű politikai szereplést elhárítson.

Miután 1935-ben a bűdszentmihályi református egyház presbitériuma a tanító választási gyűlésén megválasztott segédtanítónak jelentett ki, leventezzenekart alapított, s a háború kitöréséig vezette azt Szentmihályon. Az ötvenes évek elején az Alkaloida Vegyészeti Gyárban szervezte meg a munkás zenekart. 1951-ben a „Nagy” iskolában szervezett úttörőzenekart 14 tanulóval.

Az úttörőzenekar 1953-ban.

A zenekar fokozatosan növekedett. Igen szép sikerrel adtak hangversenyt itthon, Szerencsen és Diósgyőrben, 53-ban a megyei kulturális versenyen a zenekar első lett, s augusztus 12-28-ig az egész zenekar csillebérci jutalomüdvülésen vett részt. Augusztus 20-án a Népstadion avatásának szüneteiben szórakoztató zenét adott a zenekar, s elvonuláskor a hatalmas tömeg tapsával kísérve tértek vissza az úttörőtáborba. Kiemelkedő sikerrel szerepeltek a járási, majd a megyei úttörő seregszemléken. '61-ben ismét elnyerték a megyei verseny első díját és jutalomból ismét Csillebérc, ahol iskolai zenekarok országos versenyében második helyezést sikerült megszerezniük. A csillebérci úttörőtáborban felfigyeltek a zenekarra, s az augusztus 20-i zászlófelvonáson és tisztavátáson a Parlament előtt zenekarunk játszotta az általa szerzett fanfárt, melyet természetesen Hankó László tanított be a gyerekeknek.

1960-ban Kassán és Rozsnyón lépett fel nagy sikerrel az úttörőzenekar. Több ízben szerepeltek indulókkal és népdalegyvelegekkel a Nyíregyházi rádióban is.

A zenekar számára saját maga hangszerelte a számokat. Sokszor éjszakákon keresztül írta a kottákat, szerezte és hangszerelte a szép indulókat, melyeket kiváló szakértelemmel tanított a gyerekeknek.

1961-ben gyermekoperának dolgozta fel Móra Ferenc: „Aranyszőrű bárány” című verses mesejátékát, melyet pedagógus társaival együtt betanított a gyerekeknek, s az énekkar, zenekar és Kató László zongorakíséretével nagy sikerrel adták elő.

A kiváló hagyományokkal rendelkező, ének-zene kultúra további erősítése és fejlődése érdekében az addigi sikereket figyelembe véve '57-ben a Megyei Művelődési Osztályon Gál József akkori igazgató és Hankó László közbenjárására engedélyezték azt az eredeti elképzelést, (a Művelődési Minisztérium is áldását adta rá), hogy a Kabay János Általános Iskola ének-zene tagozatos legyen.

Időközben 1950-től az Apáczai Csere János Pedagógiai Főiskolán Budapesten és Békéstarhoson tanult, s jeles eredménnyel szerzett 1953. július 28-án ének-zene szakos diplomát. '54-55-56-ban a téli estéken népdalgyűjtéssel foglalkozott.

Az 50-es, 60-as évek folyamán hangszeres zenét is tanított a rézfúvósokon kívül tangóharmonikán és hegedűn.

1964. szeptember 29-én szakfelügyelőnek nevezték ki.

Több ízben részt vett az általános iskolai énekkönyvek, valamint a tantervek bírálatában.

Tagja volt a Megyei Zenei Szakbizottságnak.

1966. május 22-én saját ötletére megrendezték az első Tiszaparti Dalostalálkozót, sajnos nem az eredeti ötletnek megfelelően Vasváriban. A járási székhely akkor még Tiszalök, s valószínűleg presztízs okokból Tiszalökön engedélyezték. '68-ban még a szomszéd község a helyszín, de '70-ben már Tiszavasvári adott otthont a fellépő kórusoknak, mely kórustalálkozó a 2010-es évek közepéig nagyszerű kórusfesztivál volt.

Zenei, pedagógiai, népművelő és méhészmunkásságán kívül Vasvári sakk életében is vezető szerepet játszott. Gyönyörűen festett, olajfestményei a család nagybecsű kincsei.

Tanítványai közül többen zenei pályát választották élethivatásul. Dohos László ezredes a Magyar Honvédség zenekarainak főkarmestere, Garamvölgyi Ernő oboaművész, a Miskolci Zeneművészeti Középiskola tanára, Cicás Ferenc a Tiszavasvári Hankó László Zeneiskola tanára, Zrinszki Margit a Tiszavasvári Kabay János Iskola énektanára, Bartha Katalin Gödöllőn zongoratanár, Takács László és Tokár József Debrecenben, ill. Egerben helyőrségi katonazenekari tag lett.

1958-ban megkapta a „Szocialista kultúráért” emlékérmét és 1965-ben az „Oktatásügy kiváló dolgozója” címet, valamint az M.SZ.B.T. Ezüst Koszorús érdemérmét.

Még betegágyában is dolgozott. Újabb gyermekoperába kezdett, az úttörőletről. Műve befejezetlen maradt. Januárban, februárban fájdalmai miatt már kiesett a toll a kezéből.

Hankó László végezetül 14 hónapi betegség, 4 hónapos szenvedés után 1969. március 14-én elhunyt. Korunk betegségét, a rákot sem szervezete, sem az orvostudomány nem tudta leküzdeni. Utolsó napjaiban csak fájdalmát enyhítették.

Nagy ember volt, nagy űrt hagyott maga után.

1969. március 18-án nagy részvét mellett a Kabay János Általános Iskola udvarán ravatalozták fel, s onnan kíserte utolsó útjára a több mint 1000 fős gyászoló tömeg a régi református temetőbe.

Az utókor, a tanítványok nem feledkeztek meg kiváló zenepedagógusukról, s 1994. szeptember 3-án a már több éve működő zeneiskolát névadó ünnepségén Tiszavasváriban Hankó László Zeneiskolának „keresztelték”. Kató László a zeneiskola igazgatója ezen ünnepi beszédében többek között a következőket mondta: „– csak találomra mondom a számokat – ahol mi lennénk a 27. Liszt Ferenc vagy a 33. Kodály Zoltán vagy ki tudja hányadik Weiner Leo vagy Erkel Ferenc Zeneiskola. Nem tiszteletlenségéből mondom, de ezeknek a nagy neveknek a továbbélését oktatási rendszerünk úgy is biztosítja. Inkább úgy gondoljuk, hogy szűkebb pátriánkban is volt olyan kiemelkedő egyéniségű zenetanár, akinek emlékét szeretnénk megőrizni, akinek élete és munkássága minden tiszteletet megérdemel.” A névadó ünnepségen a debreceni és egeri helyőrség összevont katonazenekari adtak nagyszerű térzenét, melyet Dohos László ezredes vezényelt.

2000. január 28-án Tiszavasvári Városnapján post. Tiszavasvári Díszpolgára kitüntetést kapta a képviselő-testülettől.

1999. május 8-án halálának 30. évfordulóján, majd 2009. március 14-én a 40. évfordulón Emlékkoncerttel emlékeztek szeretett tanárukra a Kabay János Iskola kórusai, a Hankó László Zeneiskola tanulói és tanárai és a Városi Fúvószenekar. A 30-as évfordulón volt tanítványa Dohos László ezredes, a M.H. főkarmestere, Liszt-díjas karnagy, a Zeneművészeti Főiskola fúvós tanszékének tanára dirigálta a Nemzetközi minősítést szerzett Városi Fúvószenekart

három szám erejéig, ahol a kedves tanítvány az alábbiakkal vezette be az általa vezényelt zeneszámokat:

„Ne vegyék dicsekvésnek, csak magamat akarom igazolni. Vezényeltem a Moszkvai Csajkovszkij teremben, vezényeltem Bonnban a Beethoven teremben, vezényeltem Stockholmban a leghíresebb stúdióban, vezényeltem a Hősök terén tizenegy katonazenekart több mint hatszáz fővel, több ezer ember előtt, de ez valami más (elérzékenyült, taps).

Olyan szépen lettem méltatva, hogy talán meg sem érdemlem. Én egészen másképpen szeretném ezt a dolgot beállítani. Igen. Sokat köszönhetek szülőfalumnak, rokonaimnak és Laci bácsinak. Laci bácsinak, akire nagyon jól emlékszik az én korosztályom, a negyvennyolcasok. Amikor bejött a kis szürke köpenyében a terembe, lecsapta a naplót az asztalra és elkiáltotta magát: Hajrá Fradi! (taps)

Ragyogó tanáraink voltak, igen szigorúak. Amikor Laci bácsi bejött, valami más történt. Akkor mi gyerekek voltunk, énekeltünk, zenéltünk, játszottunk és vigadtunk. Nekem csoda volt az ő emberszeretete és pedagógiai érzéke. Amikor zenekari próbán istentelen nagy zsvajban mindenkivel külön foglalkozott, mindenkinek a hangszerén megmutatta és a kottán aláírta a fogásokat, mindenkivel törődött...”

A Tiszavasvári Hankó László Alapfokú Művészeti Iskola tanárai és tanulói a névadó ünnepség 25. és kedves zenetanárjuk halálának 50-ik évfordulóján 2019-ben nagysikerű, teltházas (300 fő) koncertet adott a Városi Művelődési Központban (Találkozások Háza) édesapám saját szerzeményeiből.

Ki is volt tulajdonképpen Hankó László? Többszörösen kitüntetett pedagógus, karvezető, zenekarvezető, hangszeres tanár, zeneszerző, népdalgyűjtő, amatőr csoportok szervezője, mérnök, sportember. Az én szememben ő egy tökéletes zenei vénával megáldott, kivételes képességekkel rendelkező pedagógus volt, egy ember, egy csodálatos apa, aki bármely területhez nyúlt, munkáját mindig siker koronázta.

Fennmaradt ill. ismert zenei szerzeményei:

- Preludium I (orgonára)
- Preludium II (orgonára)
- Azt gondoltam (magyar nóta)
- Sí induló (fúvós zenekarra)
- Dolgozók indulója (férfi dalárdának)
- Szentmihályi fanfár (fúvósoknak)
- Népdalegyveleg (fúvós zenekarra)
- Egy új ember született (énekkar)
- Aranyszőrű bárány (gyermek opera)
- Szentmihályi gyászinduló (fúvós zenekarra)
- Előre induló (fúvós zenekarra)
- Körbe-körbe (zongorára)

Források:

- Általános Iskola személyzeti anyaga
- MH. Központi levéltár anyaga
- Vasvári Hírmondó (helyi sajtó)
- Családi iratok, emlékek
- Tanítványok, ismerősök visszaemlékezései
- Hankó András: Szentmihály napszámosa

- Gál József: Oktatási intézmények fejlődése Tiszavasváriban 1945-1980-ig
- Pedagógusok arcképcsarnoka (2010)

Megjegyzés: – Búdszentmihály 1952. október 1-től Tiszavasvári (Szentmihály, Vasvári helyi zsargon)

– Sajnálatos módon a Tiszaparti Dalostalálkozót a 2010-es évek közepétől már nem rendezik meg.

– A másik sajnálatos, de érthető, hogy a Kabay János iskola érdektelenségre való tekintettel 2018 szeptemberétől nem indít ének tagozatot. (A szülők és gyerekek a ma divatos informatika-, nyelv- és sporttagozatot részesítik előnyben.)

Megjelent a Pedagógusok arcképcsarnokában 2013-ban. Aktualizálva: 2020. 03.30.

Gyermeke: HANKÓ ANDRÁS